

ORIGINAL RESEARCH PAPER

Identifying the professional competencies of specialists in electronic content production

M. Khosravi Chahkandak, M. Rostaminezhad*, M. Akbari Borang

Department of Education, Faculty of Education and Psychology, University of Birjand, Birjand, Iran

ABSTRACT

Received: 30 May 2022
Reviewed: 6 September 2022
Revised: 01 November 2022
Accepted: 30 December 2022

KEYWORDS:

Electronic content
Competency
Curriculum
Content production

* Corresponding author

✉ marostami@birjand.ac.ir

☎ (+98935)8326318

Background and Objectives: In today's world and in competitive business environments, the capacities, competencies and capabilities of human resources and their identification, development and updating play a very decisive role in the survival and continuation of the life of the organization and organizations can, by no means, pass by them without having a systematic plan. Manpower is recognized as a strategic resource and knowledge capital of organizations, and certainly any disregard for their capabilities and competencies will deprive organizations of competitive advantage and make them victims of change and serious rivalries. Advances in technology and the digitalization of human life in recent years have created new needs in the labor market and even in people's lives as a result of which the job market has changed day by day and different types of jobs have been created. The widespread presence of businesses on the web and social networks and the use of sites and blogs to promote and sell products has created the need to produce content and, therefore, the need for specialists in electronic content production is felt more than ever. In this regard, the aim of the present study is to identify the professional competencies of specialists in electronic content production.

Methods: The research was conducted with a qualitative approach and qualitative content analysis method. The data required to achieve the research goal were collected by reviewing internal and external documents and interviews with experts, professors and postgraduate and doctoral students in educational technology, information technology, computer and curriculum planning with expertise in the field of e-learning who had experience in producing electronic content. First, in order to identify the competencies of specialist in electronic content production, articles, books, publications, and reputable domestic and foreign scientific sites related to the electronic content production curriculum were reviewed by using the review method of descriptive studies to select scientific sources from reputable sites, such as ScienceDirect, SAGE, Elsevier, Scopus, Eric. The selection criteria for the articles and resources of these sites were that the selected articles had to have been published in the period of 2000 to 2021 and also, they had to be related to the production of electronic content and competency criteria in the curriculum. After identifying the elements and indicators with experts, professors and postgraduate and doctoral students in educational technology, information technology, computer and curriculum planning, with expertise in the field of e-learning who had experience in producing electronic content, an interview with a semi-structured format was conducted regarding these criteria and the amount of their importance and adequacy. The purpose of these interviews was to identify the hidden dimensions and components or indicators that may not have been mentioned in the previous theoretical foundations and research. The field of research included all professors and postgraduate and doctoral students in educational technology, information technology, computer and curriculum planning who were experienced in the research field of e-learning and e-content production. The research sample was determined purposefully based on the principle of data adequacy.

Findings: The research findings categorized the professional competencies of the experts in the production of electronic content in three categories of cognitive competencies (with two categories of specialized knowledge in the field of electronic content production and general knowledge), skill competencies (with four categories of training skills, design skills, production skills and soft skills) and attitudinal competencies (with three categories of attitude principles related to the field of electronic content production, ethical principles and cultural and social principles).

Conclusion: The findings of this study can be used in different stages of designing a competency-based electronic content production curriculum.

NUMBER OF REFERENCES

64

NUMBER OF FIGURES

1

NUMBER OF TABLES

7

مقاله پژوهشی

شناسایی شایستگی‌های حرفه‌ای متخصصان تولید محتوای الکترونیکی

مهديه خسروی چهکنکد، محمدعلی رستمی نژاد*، محمد اکبری بورنگ

گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران

چکیده

پیشینه و اهداف: در دنیای امروز و در محیط‌های کسب و کار رقابتی ظرفیت‌ها، شایستگی‌ها و قابلیت‌های نیروی انسانی و شناسایی، پرورش و روزآمدسازی آن‌ها نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای در بقا و ادامه حیات سازمان دارد و سازمان‌ها بدون برنامه نظام‌مند به هیچ عنوان نمی‌توانند از کنار آن‌ها بگذرند. نیروی انسانی به‌عنوان منابع استراتژیک و سرمایه‌های دانشی سازمان‌ها شناخته می‌شوند و قطعاً هرگونه بی‌توجهی به توانایی‌ها و شایستگی‌های آن‌ها سازمان‌ها را خلع امتیاز رقابتی کرده و آن‌ها را قربانی تغییرات و رقابت‌های شدید می‌کند. پیشرفت تکنولوژی و دیجیتالی شدن زندگی انسان در چند سال اخیر باعث ایجاد نیازهای جدیدی در بازار کار و حتی زندگی مردم شده است که در نتیجه بازار مشاغل روز به روز تغییر کرده و انواع و اقسام شغل‌های مختلف به‌وجود آمده است. حضور گسترده کسب و کارها در وب و شبکه‌های اجتماعی و استفاده از سایت و وبلاگ برای معرفی و فروش محصولات باعث شده که نیاز به تولید محتوا و در نتیجه نیاز به متخصص تولید محتوای الکترونیکی هم بیش از هر زمان دیگری احساس شود. در این راستا هدف پژوهش حاضر شناسایی شایستگی‌های حرفه‌ای متخصصان تولید محتوای الکترونیکی است.

روش‌ها: پژوهش با رویکرد کیفی و روش تحلیل محتوای کیفی انجام شد. داده‌های موردنیاز برای دستیابی به هدف پژوهش از طریق بررسی اسناد و متون داخلی و خارجی و مصاحبه با خبرگان، اساتید و دانشجویان مقطع ارشد و دکتری تکنولوژی آموزشی، فناوری اطلاعات، رایانه و برنامه‌ریزی درسی صاحب تجربه در زمینه آموزش الکترونیکی که تجربه تولید محتوای الکترونیکی را دارند، گردآوری شد. ابتدا در گام اول برای شناسایی شایستگی‌های متخصص تولید محتوای الکترونیکی، با روش مرور مطالعاتی نقلی مقالات، کتب، نشریات و سایت‌های معتبر علمی داخلی و خارجی مرتبط با برنامه درسی تولید محتوای الکترونیکی مورد بررسی قرار گرفتند. جهت انتخاب منابع علمی از سایت‌های معتبر همچون (ScienceDirect SAGE, Elsevier, Scopus, Eric) استفاده شد. ملاک شمول در مورد مقالات و منابع این سلیت‌ها این بود که مقالات موردنظر در بازه سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۱ باشند و هم‌چنین در ارتباط با تولید محتوای الکترونیکی و معیارهای شایستگی در برنامه درسی باشند. در گام دوم بعد از شناسایی عناصر و شاخص‌ها با خبرگان، اساتید و دانشجویان مقطع ارشد و دکتری تکنولوژی آموزشی، فناوری اطلاعات، رایانه و برنامه‌ریزی درسی صاحب تجربه در زمینه آموزش الکترونیکی که تجربه تولید محتوای الکترونیکی را دارند، در مورد این شاخص‌ها و میزان اهمیت و کفایت هر یک مصاحبه‌ای به‌صورت مصاحبه نیمه ساختار یافته صورت گرفت. هدف از مصاحبه‌ها شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های پنهان یا شاخص‌هایی بود که در مبانی نظری و پژوهش‌های پیشین ممکن بود به آن‌ها اشاره‌ای نشده باشد. قلمروی پژوهش کلیه اساتید و دانشجویان مقطع ارشد و دکتری تکنولوژی آموزشی، فناوری اطلاعات، رایانه و برنامه‌ریزی درسی صاحب تجربه در زمینه آموزش الکترونیکی و تولید محتوای الکترونیکی بودند. نمونه پژوهش به‌صورت هدفمند و بر مبنای اصل کفایت داده‌ها تعیین شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش شایستگی‌های حرفه‌ای متخصصان تولید محتوای الکترونیکی را در سه درون‌مایه شناختی (با دو طبقه دانش تخصصی رشته تولید محتوای الکترونیکی و دانش عمومی)، شایستگی‌های مهارتی (با چهار طبقه مهارت‌های آموزشی، مهارت‌های طراحی، مهارت‌های تولید و مهارت‌های نرم) و شایستگی‌های نگرشی (با سه طبقه اصول نگرشی مربوط به رشته تولید محتوای الکترونیکی، اصول اخلاقی و اصول فرهنگی و اجتماعی) شناسایی کرد.

نتیجه‌گیری: یافته‌های این پژوهش می‌تواند در مراحل مختلف طراحی برنامه درسی تولید محتوای الکترونیکی مبتنی بر شایستگی مورد استفاده قرار گیرد.

تاریخ دریافت: ۰۹ خرداد ۱۴۰۱

تاریخ داوری: ۱۵ شهریور ۱۴۰۱

تاریخ اصلاح: ۱۰ آبان ۱۴۰۱

تاریخ پذیرش: ۰۹ دی ۱۴۰۱

واژگان کلیدی:

محتوای الکترونیکی

شایستگی

برنامه درسی

تولید محتوا

* نویسنده مسئول

marostami@birjand.ac.ir

۰۹۳۵-۸۳۲۶۳۱۸

مقدمه

امروزه با ظهور فناوری‌های جدید و در پی آن ایجاد محیط‌های کسب و کار رقابتی و مشاغل جدید، نیاز به دانش و مهارت‌های نوآورانه بیشتر شده است. در محیط‌های کسب و کار رقابتی، ظرفیت‌ها، شایستگی‌ها و قابلیت‌های نیروی انسانی و شناسایی، پرورش و روزآمدسازی آن‌ها نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای در بقا و ادامه حیات سازمان دارد. نیروی انسانی به‌عنوان منابع استراتژیک و سرمایه‌های دانشی سازمان‌ها شناخته می‌شوند و قطعاً هرگونه بی‌توجهی به توانایی‌ها و شایستگی‌های آن‌ها سازمان‌ها را خلع امتیاز رقابتی کرده و آن‌ها را قربانی تغییرات و رقابت‌های شدید می‌کند.

یکی از اجزای کلیدی رشد اقتصادی پایدار و توسعه در اقتصاد، شایستگی‌های سرمایه‌انسانی در قالب استعدادها، مهارت‌ها و قابلیت‌های دانش‌آموختگان دانشگاهی است. در محیط دانشگاهی به وسیله برنامه‌های آموزشی دانشجویان به شایستگی‌های عمومی و خاص مجهز شده و برای محیط‌های کاری آماده می‌شوند [۱]. دانشجویان به عنوان نیروهای آینده‌ساز جامعه، برای این‌که بتوانند یک فرد موفق در دانشگاه و سپس در جامعه باشند نیاز به صلاحیت‌های خاص خود دارند. بحث کیفیت و نحوه بهبود، ارتقا و تضمین نیروی انسانی پرورش‌یافته در آن یکی از چالش‌های عمده‌ای است که امروزه نظام‌های آموزش عالی با آن مواجه هستند [۲].

از جمله دغدغه‌های اصلی نظام آموزش عالی، تربیت نیروی ماهر و متخصص، اشتغال‌زایی و استفاده از مهارت آن‌ها است. لذا دانشگاه‌ها برای تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص باید شرایط شغلی و مهارت‌های مورد نیاز و مورد تقاضا در جامعه را شناسایی کنند [۳]. دستیابی به این مهارت‌ها نیازمند شناخت شایستگی‌های کلیدی و پایه جهت پرورش آن در دانشجویان و فراگیران است.

یکی از چالش‌هایی که پیش‌روی آموزش عالی وجود دارد فاصله بین آموخته‌های نظری و شایستگی‌های عملی فراگیران است [۴]. برای ایجاد همبستگی بین آموخته‌های فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و نیازهای جامعه یک رویکرد مهم مورد توجه برنامه‌ریزان، رویکرد شایستگی‌ها است [۵]. همه کشورها برای داشتن جامعه‌ای توسعه یافته و موفق باید در دانش، مهارت‌ها و شایستگی‌های افراد خود سرمایه‌گذاری کنند [۶].

مانولسکو [۷] در تفسیر مفهوم شایستگی در حوزه آموزش، دو رویکرد را معرفی کرده است؛ در رویکرد اول شایستگی به‌صورت مجموعه توانایی‌هایی تعریف می‌شود که در یک دوره مشخص زمانی خلاصه شده است و در رویکرد دوم قابلیت‌های افراد برای انجام وظایف و کارهای پیچیده و چند بعدی، شایستگی در نظر گرفته می‌شود. به‌طور کلی مجموعه منسجمی از دانش، مهارت‌ها و نگرش‌ها را شایستگی گویند که دربرگیرنده ویژگی‌های شخصیتی و جنبه‌هایی از عملکرد حرفه‌ای نیز است که بر رشد شایستگی‌ها تاثیر می‌گذارد [۸].

از شایستگی‌های مورد نیاز برای فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، فهرست‌های متنوع و گسترده‌ای منتشر شده است تا افراد ضمن برخورداری از این

شایستگی‌ها بتوانند در محیط‌های علمی و کاری قرن بیست‌ویکم بهتر جذب شوند و مؤثرتر عمل کنند [۹]. به‌طورکلی، امروزه صاحب‌نظران آموزش عالی و صاحبان مشاغل، شایستگی‌ها را مورد توجه قرار داده‌اند. تنها تفاوتی که در دیدگاه این صاحب‌نظران وجود دارد، در انواع شایستگی‌هاست [۱۰].

ورود فناوری اطلاعات و ارتباطات در ساختار اداری، آموزشی و زندگی روزانه افراد موجب ظهور سرمایه‌ای جدید در صنعت اطلاعات با عنوان محتوای الکترونیکی (E_content) شده است. به مجموعه مواد آموزشی دیجیتالی که اغلب به‌صورت چندرسانه‌ای در وب و سامانه مدیریت یادگیری بارگذاری می‌شود، محتوای الکترونیکی گفته می‌شود [۱۱]. پیشرفت تکنولوژی و دیجیتالی شدن زندگی انسان در چند سال اخیر باعث ایجاد نیازهای جدیدی در بازار کار و حتی زندگی مردم شده است که در نتیجه بازار مشاغل روز به روز تغییر کرده و انواع و اقسام شغل‌های مختلف به وجود آمده است. حضور گسترده کسب‌وکارها در وب و شبکه‌های اجتماعی و استفاده از سایت و وبلاگ برای معرفی و فروش محصولات باعث شده که نیاز به تولید محتوا و در نتیجه نیاز به متخصص تولید محتوای الکترونیکی هم بیش از هر زمان دیگری احساس شود. با توجه به کاربرد رو به رشد مفهوم شایستگی در حوزه آموزش عالی و خلأ بهره‌مندی از این مفهوم در رشته تولید محتوای الکترونیکی، این پژوهش به شناسایی شایستگی‌های حرفه‌ای متخصصان تولید محتوای الکترونیکی پرداخته است. لذا پژوهش حاضر به دنبال پاسخ برای سؤال زیر است:

شایستگی‌های حرفه‌ای (شناختی، مهارتی و نگرشی) متخصصان تولید محتوای الکترونیکی شامل چه مواردی است؟

پیشینه پژوهش

بررسی پیشینه‌ها نشان می‌دهد که پژوهشگران زیادی شایستگی‌ها و انواع آن را بررسی کرده‌اند که پژوهش نیلی‌احمدآبادی و همکاران، شایستگی حرفه‌ای، شایستگی فنی، شایستگی روش‌شناسی، شایستگی‌های فردی و شایستگی اجتماعی را به‌عنوان مهم‌ترین شایستگی‌ها شناسایی کردند [۱۲]. همچنین دهدار در پژوهش خود به شایستگی‌های عمومی و شایستگی‌های حرفه‌ای اشاره کرده است [۱۳]. شایستگی‌های تخصصی حرفه‌ای، شایستگی‌های میان فردی (ارتباطی اجتماعی) شایستگی‌های عمومی ادراکی و فردی و شایستگی‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات شایستگی‌هایی هستند که پژوهش ابیلی و همکاران به‌عنوان مهم‌ترین شایستگی‌ها مشخص کرد [۱۴]. یافته‌های پژوهش قربانخانی و همکاران شایستگی‌های مهارت‌های الکترونیکی، ویژگی‌های آموزشی، ویژگی‌های پژوهشی و ویژگی‌های اخلاقی و رفتاری را به‌دست داد [۱۵]. اسماعیلی ماهانی و همکاران نیز مهم‌ترین شایستگی‌های عمومی موردنیاز دانشجویان برای موفقیت در زندگی علمی و حرفه‌ای را تفکر تحلیلی، تفکر انتقادی، تفکر سیستمی، حل مسأله، یادگیری مداوم، استفاده از کامپیوتر و اینترنت به‌عنوان ابزار کار، استفاده از پایگاه داده، مهارت نوشتاری، مهارت کلامی، تسلط به زبان

سایت‌های معتبر علمی داخلی و خارجی مرتبط با برنامه درسی تولید محتوای الکترونیکی، برنامه درسی مبتنی بر شایستگی و مفهوم شایستگی مورد بررسی قرار گرفتند. مرور مطالعاتی نقلی، به جمع‌بندی دانش موجود پیرامون یک موضوع مشخص منجر می‌شود و توسط نویسندگان خبره در یک زمینه خاص به شکلی جذاب و منتقدانه انجام می‌گیرد [۲۹].

برای شناسایی شایستگی‌های متخصص تولید محتوای الکترونیکی با رویکرد تحلیل محتوای قیاسی، شاخص‌ها و مؤلفه‌های مهم مرتبط با این متغیر در قالب سه شاخص مهم شایستگی شامل (دانش، مهارت و نگرش) شناسایی و دسته‌بندی شدند. در این رویکرد طبقات و مقولات در پایان پژوهش به دست نمی‌آیند. محقق بعضی از تعمیم‌ها را به عنوان طبقات در نظر می‌گیرد و بعد از تحلیل متن مورد نظر، به دنبال مصادیقی از تعاریف و تعمیم‌ها و مفاهیم در متن می‌گردد [۳۰].

سپس در گام دوم و با هدف شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های پنهان یا شاخص‌هایی که ممکن است در مبانی نظری و پژوهش‌های پیشین به آن‌ها اشاره‌ای نشده باشد با خبرگان، اساتید و دانشجویان مقطع ارشد و دکتری تکنولوژی آموزشی، فناوری اطلاعات، رایانه و برنامه‌ریزی درسی صاحب تجربه در زمینه آموزش الکترونیکی که تجربه تولید محتوای الکترونیکی را دارند، مصاحبه‌ای به صورت مصاحبه نیمه ساختار یافته انجام گرفت. سپس برای شناسایی شایستگی‌ها از روش تحلیل مضمون استفاده شد. تحلیل مضمون روشی برای درک، واکاوی و تفسیر الگوهای موجود در داده‌های کیفی است که داده‌های متنوع و بی‌نظم را به یافته‌های غنی تبدیل می‌کند و دارای انعطاف‌پذیری زیاد در پژوهش‌های کیفی است [۳۱].

بعد از آن با تلفیق هر دو بخش (مبانی نظری و مصاحبه‌ها) شایستگی‌های مهم متخصص تولید محتوای الکترونیکی استخراج و در قالب سه شاخص مورد نظر دسته‌بندی شدند. قلمرو پژوهش کلیه اساتید و دانشجویان مقطع ارشد و دکتری تکنولوژی آموزشی، فناوری اطلاعات، رایانه و برنامه‌ریزی درسی صاحب تجربه در زمینه آموزش الکترونیکی و تولید محتوای الکترونیکی بود. نمونه پژوهش به صورت هدفمند و بر مبنای اصل کفایت داده‌ها تعیین شد.

جهت انتخاب منابع علمی سایت‌های معتبر هم‌چون (ScienceDirect, SAGE, Elsevier, Scopus, Eric) مورد بررسی قرار گرفتند. ملاک شمول در مورد مقالات و منابع این سایت‌ها این بود که مقالات مورد نظر در بازه سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۱ و هم‌چنین در ارتباط با تولید محتوای الکترونیکی و معیارهای شایستگی در برنامه‌درسی باشند. نمونه‌ها در فرآیند مصاحبه، اساتید و دانشجویان مقطع ارشد و دکتری تکنولوژی آموزشی، فناوری اطلاعات، رایانه و برنامه‌ریزی درسی صاحب تجربه در زمینه تولید محتوای الکترونیکی بودند که به صورت هدفمند و بر مبنای اصل کفایت داده‌ها و با روش گلوله‌برفی تعیین شدند و مصاحبه‌ها تا زمانی که داده‌های گردآوری شده جهت تحلیل و ارائه به کفایت رسید ادامه داشت. ملاک انتخاب این افراد، فعالیت‌های اجرایی در حوزه برنامه

خارجی، سازگاری، شعور اخلاقی، ارتباط میان فردی، کار تیمی، مدیریت تعارض و مذاکره، مدیریت پروژه، تصمیم‌گیری، خلاقیت، نوآوری، روحیه کارآفرینی و رهبری دانستند [۱۶]. هدایتی و همکاران هم دانش تخصصی برنامه‌ریزی درسی، شایستگی‌های شناختی عمومی، دانش عمومی، مهارت‌های تخصصی برنامه‌ریزی درسی، مهارت‌های عمومی، شایستگی‌های نگرشی برنامه‌ریزی درسی، شایستگی‌های نگرشی عمومی را به عنوان مهم‌ترین شایستگی‌ها موردانتظار برای دانش‌آموختگان دوره کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی شناسایی کردند [۱۷]. مطهری نژاد و همکاران نیز شایستگی‌های حل مسأله، تفکر سیستمی، تفکر انتقادی و خلاق، ارتباطات، کار گروهی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی، مدیریت و رهبری و یادگیری مادام‌العمر را به عنوان مهم‌ترین شایستگی‌ها در پژوهش خود نشان دادند [۹].

همچنین با بررسی پیشینه پژوهش‌هایی که در خارج از کشور انجام شده مهم‌ترین شایستگی‌ها در پژوهش البراهیم (Albrahim) مهارت‌های آموزشی، مهارت‌های محتوا، مهارت‌های طراحی، مهارت‌های فناوری، مهارت‌های مدیریتی و سازمانی و مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی بودند [۱۸]. پالاسیوس هیدالگو (Palacios Hidalgo) در پژوهش خود شایستگی‌های دیجیتال و رسانه را مشخص کرد [۱۹]. هم‌چنین در پژوهش‌های اومرزکوا و همکاران (Umrzokova et al.) [۲۰] شایستگی‌های حرفه‌ای و تفکر انتقادی؛ آلی (Ally) [۲۱] شایستگی‌های عمومی، فناوری دیجیتال، توسعه منابع یادگیری دیجیتال، ترکیب منابع یادگیری دیجیتال، ارتباط، تسهیل یادگیری، راهبردهای آموزشی، ارزیابی یادگیری و خصوصیات شخصی؛ دیملوبزارا (De Melo Bezerra et al.) [۲۲] حل مسأله، ارتباطات، رهبری، کار گروهی، خود مدیریتی، خلاقیت و نوآوری؛ هرناندز پینا و همکاران (Hernandez-Pina et al.) [۲۳] مهارت‌های ارتباطی، مدیریت زمان، تفکر انتقادی و کاربرد دانش؛ سینگ (Singh) [۲۴] مهارت‌های عمومی، ارتباطی، اخلاق حرفه‌ای و کار تیمی؛ آزدود و همکاران (Azevedo et al.) [۲۵] توانایی متقاعد کردن، کار گروهی، ارتباطات، تفکر انتقادی، تفکر تحلیلی، مدیریت خود و زمان، رهبری و ارائه؛ مولر و همکاران (Muller et al.) [۲۶] تفکر انتقادی و نفوذ، هابگود (Hobgood) [۲۷] مهارت ارتباطی و بین فردی به عنوان مهم‌ترین شایستگی‌ها شناسایی شدند.

روش تحقیق

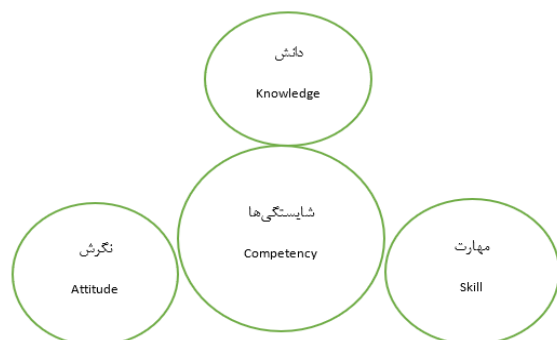
این پژوهش با رویکرد کیفی و با هدف شناسایی شایستگی‌های حرفه‌ای متخصصان تولید محتوای الکترونیکی انجام شد. روش انجام پژوهش تحلیل محتوای کیفی است که در دو گام انجام شد. تحلیل محتوای کیفی فرآیند ساختارمند کردن داده‌های بدون ساختار است و پژوهشگر در پی آن است که داده‌های مشابه را در طبقه‌های اختصاصی قرار دهد و درون مایه‌ها را از آن استخراج کند [۲۸].

در گام اول برای شناسایی شایستگی‌های متخصص تولید محتوای الکترونیکی، با روش مرور مطالعاتی نقلی مقالات، کتب، نشریات و

اختیار تعدادی از مصاحبه شوندهگان قرار گرفت تا درستی و صحت یافته‌ها را بررسی کنند. در نهایت یافته‌ها توسط آن‌ها تأیید شد. (ب) کسب اطلاعات همگنان: فرآیندی است که برای افزایش اعتمادپذیری و روایی پژوهش کیفی انجام می‌شود [۳۴]. در این روش فردی دیگر از بیرون فضای پژوهش آن را زیر نظر می‌گیرد و پشتیبانی داده‌ها از یافته‌ها، تفاسیر و نتایج را بررسی می‌کند [۳۲]. این فرآیند هدفدار، برنامه‌ریزی شده و با ساختار است که با یک دوست یا همکار آموزش یافته انجام می‌شود [۳۳]. در این پژوهش داده‌های به‌دست آمده از مبانی نظری، پیشینه پژوهش و مصاحبه در اختیار ۶ نفر که خود در جریان و درگیر موضوع مورد پژوهش بود قرار گرفت تا صحت یافته‌ها را ارزیابی نماید و در نهایت توسط آن‌ها تأیید شد.

نتایج و بحث

در این بخش در گام اول با بررسی مبانی نظری و با رویکرد تحلیل محتوای قیاسی، شاخص‌ها و مؤلفه‌های مهم مرتبط را شناسایی و در قالب سه شاخص مهم شایستگی شامل (دانش، مهارت و نگرش) دسته‌بندی شد. شایستگی‌های دانشی شناسایی شده از مبانی نظری در جدول ۱، شایستگی‌های مهارتی در جدول ۲ و شایستگی‌های نگرشی در جدول ۳ دسته‌بندی شدند.

شکل ۱: دسته‌بندی شایستگی‌ها
Fig. 1: Classification of competencies

درسی، داشتن مقالات و کتب معتبر علمی و نیز رشته دانشگاهی مرتبط و همچنین تجربه تولید محتوای الکترونیکی بود. در این پژوهش با ۲۰ نفر مصاحبه انجام شد که از مصاحبه ۱۵ به بعد، تکرار در اطلاعات دریافتی مشاهده شد؛ اما برای اطمینان تا مصاحبه بیستم ادامه یافت. در نهایت با تعداد ۲۰ مصاحبه فرآیند مصاحبه به اشباع نظری رسید. مصاحبه‌ها با طرح موضوع پژوهش و سؤال کلی در مورد «ضرورت وجود متخصص تولید محتوای الکترونیکی» آغاز و براساس پاسخ‌های مصاحبه شوندهگان هدایت شد. سؤالات مصاحبه براساس مبانی نظری و پیشینه پژوهش و حول محور شایستگی‌های مورد انتظار کارشناس ارشد تولید محتوای الکترونیکی تنظیم شده بود. به‌صورت ثابت اولین سؤال‌ها عبارت بودند از: «به نظر شما ضرورت وجود متخصص تولید محتوای الکترونیکی چیست؟» در ادامه از مصاحبه شوندهگان پرسیده شد که «به نظر شما متخصص تولید محتوای الکترونیکی باید چه چیزهایی را بداند و بلد باشد؟ و برای موفقیت در کارش چه توانمندی‌ها و مهارت‌هایی نیاز دارد؟ و اینکه او باید به رعایت چه اصول و نگرش‌هایی در کارش معتقد باشد؟» در ادامه سؤال‌های بعدی با توجه به پاسخ‌های مصاحبه شوندهگان پرسیده شد. زمان هر مصاحبه حدود ۲۰ تا ۴۰ دقیقه در نظر گرفته شد. با کسب اجازه از مصاحبه شوندهگان، مصاحبه‌ها ضبط و یا در صورت حساسیت مصاحبه شونده فقط یادداشت‌برداری شد.

برخی از پژوهشگران با توجه به ویژگی متمایز و متفاوت پژوهش کیفی نسبت به پژوهش کمی، به جای اعتبار و پایایی به ابداع مفاهیم جدیدی اقدام نموده‌اند و قابلیت اعتماد را به‌عنوان معیاری برای جایگزینی روایی و پایایی مطرح ساخته‌اند [۳۲]. برای بررسی قابلیت اعتماد پژوهش از روش‌های زیر استفاده شد:

الف) بررسی و بازبینی توسط مصاحبه‌شوندهگان: بررسی به‌وسیله اعضای یک راهبرد مهم و عنصر کلیدی بررسی اعتمادپذیری است. در این روش گزارشی از یافته‌ها به مصاحبه شوندهگان ارائه می‌شود تا صحت و درستی داده‌های پژوهش را که توسط پژوهشگر منعکس شده است، بررسی کنند [۳۳]. در این پژوهش شایستگی‌های نهایی شناسایی شده در

جدول ۱: شایستگی‌های دانشی متخصصان تولید محتوای الکترونیکی مستخرج از مبانی نظری

Table 1: Knowledge competencies of electronic content production specialists extracted from theoretical foundations

پژوهش‌ها Research	شایستگی‌ها Competence	درون‌مایه Theme
[۳]. [۸]. [۱۲]. [۱۳]. [۱۴]. [۱۵]. [۱۶]. [۱۷]. [۱۸]. [۱۹]. [۲۰]. [۲۱]. [۲۲]. [۲۳]. [۲۴]. [۲۵]. [۲۶]. [۲۷]. [۲۸]. [۲۹]. [۳۰]. [۳۱]. [۳۲]. [۳۳]. [۳۴]. [۳۵]. [۳۶]. [۳۷]. [۳۸]. [۳۹]. [۴۰]. [۴۱]. [۴۲]. [۴۳]. [۴۴]. [۴۵]. [۴۶]. [۴۷]. [۴۸].	شناخت نظریه‌های آموزش و یادگیری (Recognition of theories of teaching and learning) - شناخت اصول، مدل‌ها و نظریه‌های طراحی آموزشی (Recognition of the principles, models and theories of educational design) - دانش و تجربه در طراحی، توسعه و اجرای محتوای آموزشی (Knowledge and experience in designing, developing and implementing educational content) - شناخت منابع و ابزارهای مختلف الکترونیکی (Knowledge of various Hardware, software and electronics) - دانش سخت‌افزاری، نرم‌افزاری و الکترونیک (electronic resources and tools) - شناخت سامانه‌های مدیریت یادگیری (Recognition of learning management systems) - شناخت اصول و مبانی چندرسانه‌ای (Recognition of the principles and foundations of multimedia) - شناخت حقوق آموزشی و حقوق خصوصی (Recognition of educational law and private law) - شناخت رویکرد حل مسأله (Recognition of the problem solving approach) - شناخت فناوری‌های دیجیتال و ارتباطات (Knowledge of digital technologies and communication) - کاربرد دانش در عمل (Applying knowledge in practice) - شناخت رسانه‌های دیجیتال و سواد اطلاعاتی (Recognition of digital media and information literacy) - دانش سواد رسانه‌ای (Media literacy) - درک درست از مفاهیم رشته (Correct recognition of string concepts) - درک ارتباط با زمینه‌های دیگر	دانش Knowledge

پژوهش‌ها Research	شایستگی‌ها Competence	درون‌مایه Theme
	Achieving high levels of (Recognition of the relationship with other areas) تفکر (thinking) - شناخت روش‌های تحقیق و پژوهش (Recognition of research methods) - شناخت نرم‌افزارهای مختلف گرافیکی (Recognition of different types of graphic software) - شناخت تفکر قیاسی و استقرایی و انتقادی (Recognition of deductive, inductive and critical thinking) تفکر سیستمی (Systemic thinking) - آشنایی با زبان انگلیسی (familiarity with the English language) - شناخت سازمان‌ها و شرکت‌های کارفرما و نیازهای آن‌ها (Recognition of employer organizations and companies and their needs) - آشنایی با اصول روانشناسی (Familiarity with the principles of psychology)	

جدول ۲: شایستگی‌های مهارتی متخصصان تولید محتوای الکترونیکی مستخرج از مبانی نظری

Table 2: Skills competencies of electronic content production specialists derived from theoretical foundations

پژوهش‌ها Research	شایستگی‌ها Competence	درون‌مایه Theme
	توانایی کار با سامانه‌های مدیریت یادگیری (Ability to work with learning management systems) - مهارت در به‌کارگیری فناوری‌های چندرسانه‌ای (Skills in using multimedia technologies) - دانش و تجربه در طراحی، توسعه و اجرای محتوای آموزشی (Knowledge and experience in designing, developing and implementing educational content) - تسلط و مهارت در سازماندهی، تولید، تحلیل و تدوین محتوا (Proficiency and skill in organizing, producing, analyzing and compiling content) - توانایی طراحی مطالب آموزشی با استفاده از فناوری‌های دیجیتال (producing, analyzing and compiling content using digital technologies) - مهارت رهبری، ارتباط بین فردی و کار گروهی و تیمی (Leadership skills, interpersonal communication group and teamwork) - توانایی مدیریت و درک تغییرات سریع فناوری و تأثیر آن بر فرایندها، مؤسسات و سیاست‌های آموزشی (Ability to manage and understand rapid technological changes and their impact on educational processes, institutions and policies) - مهارت استفاده از پایگاه‌های داده الکترونیکی، منابع کتابخانه و بسته‌های آماری مبتنی بر رایانه (Proficiency in using electronic databases, library resources and computer-based statistical packages) - مهارت جست‌وجوگری (Searching skills) - مهارت‌های فناوری، فنی و تکنولوژیکی (Technological, technical and technological skills) - مهارت در طراحی بازی‌های آموزشی (Educational game design skills) - مهارت‌های سطح بالای تفکر (High level thinking skills) - مهارت کار با نرم‌افزارهای واقعیت افزوده، واقعیت مجازی و واقعیت ترکیبی (Proficiency in working with augmented reality, virtual reality and augmented reality software) - مهارت‌های طراحی و آموزشی (Design and training skills) - مهارت‌های بازاریابی (Marketing skills) - مبتنی بر فعالیت عملی (Based on practical activity) - مهارت تصمیم‌گیری (Decision making skills) - توانایی استفاده از دانش (Ability to use knowledge) - مهارت تفکر انتقادی (Critical thinking skills) - رویکرد حل مسأله در مهارت‌ها (Problem solving approach in) - مهارت سازگاری (Adaptation skills) - مهارت‌های خلاقانه و ابتکاری (Creative and innovative skills) - مهارت تصویربرداری دیجیتال (Digital imaging skills) - توانایی تدوین اهداف و تحلیل هدف (Ability to formulate goals and analyze the goal) - مدیریت و مهارت‌های نهادی (Management and institutional skills)	مهارت Skill

جدول ۳: شایستگی‌های نگرشی متخصصان تولید محتوای الکترونیکی مستخرج از مبانی نظری

Table 3: Attitudinal competencies of electronic content production specialists extracted from theoretical foundations

پژوهش‌ها Research	شایستگی‌ها Competence	درون‌مایه Theme
	علاقه به اشتغال در حوزه موردنظر (Interest in employment in the field) - جویای موفقیت در رشته موردنظر (Seeking success in the desired field) - ارزش قائل بودن به بنیان‌های فلسفی رشته موردنظر (Valuation of the philosophical foundations of the discipline in question) - احترام به کثرت‌گرایی فرهنگی و ارزش‌های ملی و مذهبی (Respect for cultural pluralism) - پایبندی و تعهد به اصول اخلاقی (Adherence to ethics) - داشتن روحیه مسئولیت‌پذیری (The spirit of responsibility) - داشتن روحیه نقدپذیری (The spirit of liquidity) - درک تعهد به مسئولیت (Understanding the commitment to responsibility) - تناسب با اخلاق و فرهنگ (Fit to ethics and culture) - گشودگی نسبت به ایده‌های جدید (Openness to new ideas) - نگرش مثبت درباره به بروز شدن اطلاعات (Positive attitude towards updating information) - مشارکت در جامعه (Participation in the community) - خودتنظیمی و انضباط (Self-regulation and discipline) - سازگاری با محیط زیست (Being environmentally friendly) - تعادل بین ابعاد مختلف شایستگی (Balance between different dimensions of competency)	نگرش Attitude

با متخصصان شایستگی‌های شناختی در قالب ۲ مضمون اصلی (دانش تخصصی رشته تولید محتوای الکترونیکی و دانش عمومی) و شایستگی‌های مهارتی در قالب ۴ مضمون اصلی (مهارت‌های آموزشی، مهارت‌های طراحی، مهارت‌های تولید و مهارت‌های نرم) دسته‌بندی شدند. شایستگی‌های نگرشی نیز در قالب ۳ مضمون اصلی (اصول نگرشی مربوط به رشته تولید محتوای الکترونیکی، اصول اخلاقی و اصول فرهنگی-اجتماعی) دسته‌بندی شد. نتایج در جداول زیر مشخص شده است.

سپس برای شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های پنهان یا شاخص‌هایی که ممکن است در مبانی نظری و پژوهش‌های پیشین به آن‌ها اشاره‌ای نشده باشد؛ با خبرگان، اساتید و دانشجویان مقطع ارشد و دکتری تکنولوژی آموزشی، فناوری اطلاعات، رایانه و برنامه‌ریزی درسی صاحب تجربه در زمینه آموزش الکترونیکی که تجربه تولید محتوای الکترونیکی را دارند، در مورد این شاخص‌ها مصاحبه‌ای به صورت مصاحبه نیمه ساختار یافته صورت گرفت و در جدول ۴ دسته‌بندی شد:

در ادامه و با تجمیع یافته‌های به‌دست آمده از مبانی نظری و مصاحبه

جدول ۴: شایستگی‌های حرفه‌ای متخصصان تولید محتوای الکترونیکی شناسایی شده از منظر متخصصان

Table 4: Professional competencies of electronic content production specialists identified from the perspective of experts

دانش Knowledge	شایستگی Competency
شناخت مبانی علم رایانه و فناوری اطلاعات و ارتباطات (Recognition of the basics of computer science and information and communication technology) - دانش سخت‌افزاری و نرم‌افزاری (Hardware and software knowledge) - شناخت انواع نرم‌افزارهای تولید محتوای الکترونیکی (Recognition of the types of software for producing electronic content) - شناخت اصول چندرسانه‌ای و تکنولوژی آموزشی (Recognition of the principles of multimedia and educational technology) - شناخت اصول و مبانی گرافیک (Recognition of the principles and basics of graphics) - شناخت اصول، مدل‌ها و نظریه‌های طراحی آموزشی (Recognition of the principles, models and theories of educational design) - شناخت قواعد و اصول و استانداردهای حوزه تولید محتوای الکترونیکی (Recognition of the rules, principles and standards in the field of electronic content production) - شناخت ساختار بسترهای بارگذاری محتوای الکترونیکی (Recognition of the structure of electronic content loading platforms) - شناخت نظام آموزشی و برنامه درسی (Recognition of the educational system and curriculum) - شناخت نظریه‌های آموزش و یادگیری (Recognition of the theories of teaching and learning) - شناخت انواع استراتژی‌های آموزشی و تدریس (Recognition of the types of teaching and learning strategies) - شناخت روش‌های مختلف ارزشیابی (Recognition of different evaluation methods) - تسلط بر دانش موضوعی و محتوای آموزشی (Mastery of thematic knowledge and educational content) - شناخت سازمان‌ها و شرکت‌های کارفرما و نیازهای آن‌ها (Recognition of employer organizations and companies and their need) - آشنایی با اصول روانشناسی (روانشناسی مخاطب، روانشناسی رنگ‌ها) (Introduction to the principles of psychology (audience psychology, psychology of colors)) - شناخت مبانی رسانه‌های دیجیتال (Recognition of the basics of digital media) - شناخت بازار و اصول بازاریابی (Recognition of the market and marketing principles) - شناخت نظریه‌ها و اصول ارتباطات (Recognition of theories and principles of communication) - شناخت روش‌های تحقیق و پژوهش (Recognition of research methods) - سواد دیجیتالی، اطلاعاتی و رسانه‌ای (Digital, information and media literacy) - آشنایی با زبان انگلیسی (Familiarity with the English language) - شناخت رویکرد حل مسئله (Recognition of the problem solving approach) - شناخت ارزش‌های فرهنگی، دینی و مذهبی جامعه (Recognition of cultural and religious values)	(of the society)
مهارت‌های تولید، تدوین و انتشار انواع مختلف محتوای الکترونیکی (Skills in producing, editing and publishing different types of electronic content) - مهارت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری (Software and hardware skills) - مهارت در طراحی و تولید محتوای چندرسانه‌ای (Skills in designing and producing multimedia content) - مهارت در طراحی بازی‌های آموزشی (Skills in designing educational games) - مهارت در به‌کارگیری اصول چندرسانه‌ای و گرافیکی (Proficiency in applying multimedia and graphic principles) - مهارت در استفاده از پایگاه‌های داده الکترونیکی، منابع کتابخانه و بسته‌های آماری مبتنی بر رایانه (Proficiency in using electronic databases, library resources and computer-based statistical packages) - مهارت‌های فناوری، فنی و تکنولوژیکی (Technological, technical and technological skills) - مهارت‌های آموزشی و تدریس (Teaching and teaching skills) - مهارت تحقیق و پژوهش و جست‌وجوگری (Research skills) - مهارت‌های طراحی و آموزشی (Design and training skills) - مهارت در به‌کارگیری اصول، مدل‌ها و نظریه‌های طراحی آموزشی (Skills in applying the principles, models and theories of educational design) - توانایی کار تیمی و گروهی و ایجاد تعاملات (Ability to work in a team and create interactions) - مهارت‌های ارتباطی (مدیریت ارتباطات) (Communication skills (communication management)) - مهارت تصویر برداری و فیلم‌سازی (Imaging and filmmaking skills) - مهارت تصمیم‌گیری (Decision making skills) - مهارت تحلیل محتوا (Content analysis skills) - مهارت نوآوری و خلق ایده‌های جدید و نو (Innovation skills and creating new and innovative ideas) - مهارت بازاریابی و تبلیغاتی (Marketing and advertising skills) - مهارت ارتباط با مشتری (Customer relationship skills) - مدیریت ریسک و ریسک‌پذیری (Risk management and risk-taking) - مهارت و مدیریت حل تعارضات (Conflict resolution and management skills) - خلاقیت و فکر خلاقانه (Creativity and creative thinking) - مدیریت زمان (Time management) - مدیریت پروژه (Project management) - برخورداری از مهارت‌های سطح بالای تفکر (Possess high level thinking skills)	مهارت Skill

پایبندی به اصول حق تألیف و تکثیر و انتشار (Adherence to the principles of copyright, reproduction and publication) - پایبندی به اصول و ارزش‌های اسلامی و مذهبی (Adherence to Islamic and religious principles and values) - پایبندی به ارزش‌های فرهنگی و ملی جامعه (Adherence to the cultural and national values of society) - رعایت حقوق مالکیت معنوی (Respect for intellectual property rights) - پایبندی به امنیت اطلاعات کاربران (Adherence to user information security) - تمایل به یادگیری مادام‌العمر و به‌روز شدن (The desire to learn for a lifetime and to be updated) - دید مثبت نسبت به خلق ایده‌های جدید (Positive attitude towards creating new ideas) - احترام و توجه به تفاوت‌های فرهنگی و قومی (Respect and pay attention to cultural and ethnic differences) - ارزش‌گذاری برای مسائل جنسیتی، فراملی و حقوق بشر (Valuation of gender, transnational and human rights issues) - ارزش‌گذاری برای بحث‌های محیط زیست و بحث زباله‌های دیجیتالی (Valuation for environmental discussions and digital waste discussions) - ارزش‌گذاری برای یادگیری و رشد افراد و جامعه (Valuing the learning and growth of individuals and society) - مسئولیت‌پذیری (Assuming responsibility) - نقدپذیری (Liquidity) - ارزش‌گذاری برای مسأله خلاقیت (Valuation of the issue of creativity) - دغدغه تولید محتوای با کیفیت و موردنیاز مخاطب (Concerned about producing quality content that the audience needs) - پایبندی به هنر ایرانی اسلامی (Adherence to the Iranian Islamic art) - علاقمند بودن به حوزه تولید محتوای الکترونیکی (Interest in the field of electronic content production) - احترام و ارزش‌گذاری برای تفاوت‌های فردی (Showing respect and value for individual differences) - رعایت انضباط فردی و گروهی (Observance of individual and group discipline) - علاقه و انگیزه رشد و پیشرفت (Interest and motivation for growth and development) - پایبندی به بنیان‌های فلسفی رشته تولید محتوای الکترونیکی (Adherence to the philosophical foundations of the field of electronic content production)

نگرش
Attitude

جدول ۵: شایستگی‌های دانشی متخصصان تولید محتوای الکترونیکی

Table 5: Knowledge competencies of electronic content production specialists

دانش Knowledge	
دانش عمومی public knowledge	دانش تخصصی رشته تولید محتوای الکترونیکی Specialized knowledge in the field of electronic content production
شناخت مبانی علم رایانه و فناوری اطلاعات و ارتباطات	شناخت انواع نرم‌افزارهای تولید محتوای الکترونیکی
Recognition of the basics of computer science and information and communication technology	Recognition of the types of electronic content production software
دانش ساخت‌افزاری و نرم‌افزاری	شناخت اصول چندرسانه‌ای و تکنولوژی آموزشی
Hardware and software knowledge	Recognition of the principles of multimedia and educational technology
آشنایی با مباحث روانشناسی	آشنایی با اصول و مبانی گرافیک
Familiarity with psychological topics	Recognition of the principles and basics of graphics
شناخت بازار و اصول بازاریابی و بازاریابی دیجیتال	شناخت اصول، مدل‌ها و نظریه‌های طراحی آموزشی
Recognition of the market and the principles of marketing and digital marketing	Recognition of the principles, models and theories of educational design
شناخت نظریه‌ها و اصول ارتباطات	شناخت قواعد و اصول و استانداردهای حوزه تولید محتوای الکترونیکی
Recognition of theories and principles of communication	Recognition of the rules, principles and standards in the field of electronic content production
شناخت روش‌های تحقیق و پژوهش	شناخت ساختار بسترهای بارگذاری محتوای الکترونیکی
Recognition of research methods	Recognition of the structure of electronic content loading platforms
سواد اطلاعاتی و رسانه‌ای	شناخت نظام آموزشی و برنامه درسی
Information and media literacy	Recognition of the educational system and curriculum
آشنایی با زبان انگلیسی	شناخت نظریه‌های آموزش و یادگیری
Familiarity with the English language	Recognition of theories of teaching and learning
شناخت رویکرد حل مسأله	شناخت انواع استراتژی‌های آموزشی و تدریس
Recognition of the problem-solving approach	Recognition of the types of teaching and learning strategies
شناخت تفکر قیاسی، استقرایی، انتقادی و سیستمی	شناخت روش‌های مختلف ارزشیابی
Recognition of deductive, inductive, critical and systemic thinking	Recognition of different evaluation methods
شناخت ارزش‌های فرهنگی، دینی و مذهبی جامعه	تسلط بر دانش موضوعی و محتوای آموزشی
Recognition of cultural and religious values of the society	Mastery of thematic knowledge and educational content
	شناخت سازمان‌ها و شرکت‌های کارفرما و نیازهای آن‌ها
	Understanding employer organizations and companies and their needs
	شناخت مبانی رسانه‌های دیجیتال
	Recognition of the basics of digital media
	سواد دیجیتالی
	Digital literacy

جدول ۶: شایستگی‌های مهارتی متخصصان تولید محتوای الکترونیکی
Table 6: Skills competencies of electronic content production specialists

مهارت Skill			
مهارت‌های نرم Soft skills	مهارت‌های تولید Production skills	مهارت‌های طراحی Design skills	مهارت‌های آموزشی Educational skills
مهارت تحقیق و پژوهش و جست‌وجوگری Research skills	مهارت سناریونویسی تولید محتوا Content production scripting skills	مهارت در به‌کارگیری اصول چند رسانه‌ای و گرافیکی	مهارت‌های آموزشی و تدریس Educational and teaching skills
توانایی کار تیمی و گروهی و ایجاد تعاملات Ability to work in a team and create interactions	مهارت‌های تولید، تدوین و انتشار انواع مختلف محتوای الکترونیکی (متنی، صوتی، تصویری، ویدیویی، چندرسانه‌ای، مبتنی بر وب، انیمیشن، شبیه‌سازی، واقعیت مجازی، واقعیت افزوده و بازی‌ها)	مهارت در به‌کارگیری اصول، مدل‌ها و نظریه‌های طراحی آموزشی	مهارت تحلیل محتوا Content analysis skills
مهارت‌های ارتباطی (مدیریت ارتباطات) Communication skills (communication management)	مهارت‌های تولید، ویرایش و انتشار انواع مختلف محتوای الکترونیکی (متن، صدا، تصویر، ویدیو، چندرسانه‌ای، واقعیت مجازی، واقعیت افزوده و بازی‌ها)	مهارت در به‌کارگیری ابزارهای مناسب ارائه	مهارت در اجرای استراتژی‌های تدریس و آموزش مناسب Skills in implementing appropriate teaching and learning strategies
مهارت تصمیم‌گیری Decision making skills	مهارت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری Software and hardware skills	مهارت در به‌کارگیری ابزارهای مناسب ارائه	مهارت در به‌کارگیری ابزارهای مناسب ارائه
مهارت نوآوری و خلق ایده‌های جدید و نو The skill of innovating and creating new and innovative ideas	مهارت‌های فناوری، فنی و تکنولوژیکی Technological, technical and technological skills	مهارت در طراحی رابط‌های کاربری چندرسانه‌ای	مهارت در به‌کارگیری ابزارهای مناسب ارائه
مهارت بازاریابی و تبلیغاتی Marketing and advertising skills	مهارت‌های تصویربرداری و فیلم‌سازی Imaging and filmmaking skills	مهارت در طراحی رابط‌های کاربری چندرسانه‌ای	مهارت در به‌کارگیری ابزارهای مناسب ارائه
مهارت ارتباط با مشتری Customer relationship skills		مهارت در طراحی رابط‌های کاربری چندرسانه‌ای	مهارت در به‌کارگیری ابزارهای مناسب ارائه
مدیریت ریسک و ریسک‌پذیری Risk management and risk-taking		مهارت در طراحی رابط‌های کاربری چندرسانه‌ای	مهارت در به‌کارگیری ابزارهای مناسب ارائه
مهارت و مدیریت حل تعارضات Conflict resolution and management skills		مهارت در طراحی رابط‌های کاربری چندرسانه‌ای	مهارت در به‌کارگیری ابزارهای مناسب ارائه
مدیریت زمان Time management		مهارت در طراحی رابط‌های کاربری چندرسانه‌ای	مهارت در به‌کارگیری ابزارهای مناسب ارائه
برخوردار بودن از مهارت‌های سطح بالای تفکر Possessing high level thinking skills		مهارت در طراحی رابط‌های کاربری چندرسانه‌ای	مهارت در به‌کارگیری ابزارهای مناسب ارائه
مهارت سازگاری Adaptation skills		مهارت در طراحی رابط‌های کاربری چندرسانه‌ای	مهارت در به‌کارگیری ابزارهای مناسب ارائه
مهارت تفکر انتقادی و تفکر سیستمی Critical thinking and systemic thinking skills		مهارت در طراحی رابط‌های کاربری چندرسانه‌ای	مهارت در به‌کارگیری ابزارهای مناسب ارائه
توانایی تحلیل و تدوین اهداف Ability to analyze and formulate goals		مهارت در طراحی رابط‌های کاربری چندرسانه‌ای	مهارت در به‌کارگیری ابزارهای مناسب ارائه
مدیریت پروژه Project management		مهارت در طراحی رابط‌های کاربری چندرسانه‌ای	مهارت در به‌کارگیری ابزارهای مناسب ارائه

جدول ۷: شایستگی‌های نگرشی متخصصان تولید محتوای الکترونیکی
Table 7: Attitudinal competencies of electronic content production specialists

نگرش Attitudinal		
اصول فرهنگی و اجتماعی Cultural and social principles	اصول اخلاقی ethics fundamental	اصول نگرشی مربوط به رشته تولید محتوای الکترونیکی Principles of attitude related to the field of electronic content production
احترام و توجه به تفاوت‌های فرهنگی و قومی Respect for cultural and ethnic differences	پایبندی به اصول حق تألیف و تکثیر و انتشار Adherence to the principles of copyright, reproduction and publication	علاقه‌مند بودن به حوزه تولید محتوای الکترونیکی Interest in the field of electronic content production
ارزش‌گذاری برای مسائل جنسیتی، فراملی و حقوق بشر Valuation of gender, transnational and human rights issues	پایبندی به اصول و ارزش‌های اسلامی و مذهبی Adherence to Islamic and religious principles and values	پایبندی به بنیان‌های فلسفی رشته تولید محتوای الکترونیکی Adherence to the philosophical foundations of the field of electronic content production
ارزش‌گذاری برای یادگیری و رشد افراد و جامعه Valuing the learning and growth of individuals and society	رعایت حقوق مالکیت معنوی Respect for intellectual property rights	دغدغه‌ی تولید محتوای با کیفیت و مورد نیاز مخاطب Being concerned about producing quality content that the audience needs
پایبندی به ارزش‌های فرهنگی و ملی جامعه Adherence to the cultural and national values of the society	احترام و ارزش‌گذاری برای تفاوت‌های فردی Respect and value for individual differences	ارزش‌گذاری برای بحث‌های محیط زیست و بحث زباله‌های دیجیتال Valuation of environmental discussions and digital waste discussions
مسئولیت‌پذیری Assuming responsibility	رعایت انضباط فردی و گروهی Observance of individual and group discipline	رعایت اصل امنیت و شخصی‌سازی اطلاعات کاربران Assuming responsibility
	علاقه و انگیزه رشد و پیشرفت Interest and motivation for growth and development	

نگرش Attitudinal		
اصول فرهنگی و اجتماعی Cultural and social principles	اصول اخلاقی ethics fundamental	اصول نگرشی مربوط به رشته تولید محتوای الکترونیکی Principles of attitude related to the field of electronic content production
نقدپذیری Liquidity	ارزش گذاری برای مساله خلاقیت Valuation of the issue of creativity	Observance of the principle of security and personalization of user information
پایبند به هنر ایرانی اسلامی Adherence to the Iranian Islamic art	تمایل به یادگیری مادام العمر و به روز شدن The desire for lifelong learning and updating	
دید مثبت نسبت به خلق ایده های جدید Positive attitude towards creating new ideas		

بشناسد تا بتواند برای تولید محتوای مدنظر بهترین نرم افزار را انتخاب نماید».

اکثر متخصصان آشنایی با اصول چندرسانه‌ای و اصول و مبانی گرافیک را در تولید محتوای الکترونیکی مهم و ضروری می‌دانند. متخصص کد ۲ در این رابطه می‌گوید: « برای تولید یک محتوای الکترونیکی اثرگذار و جذاب که منجر به یادگیری هرچه بیشتر مخاطب شود؛ تولیدکننده محتوا باید اصول چندرسانه‌ای و گرافیک را بشناسد و آن‌ها را در تهیه محتوای خود به کار گیرد». متخصص کد ۱۷ هم می‌گوید: « اصول چندرسانه‌ای اصول ده‌گانه‌ای هستند که متخصص تولید محتوای الکترونیکی باید به این اصول توجه کند. این اصول شامل اصل چندرسانه‌ای، اصل مجاورت مکانی، اصل مجاورت زمانی، اصل پیوستگی یا انسجام، اصل کانال‌های حسی و اصل افزونگی است که متخصص تولید محتوای الکترونیکی باید این‌ها را بشناسد و در تهیه محتوای موردنظر این اصول را مدنظر داشته باشد».

یکی دیگر از شایستگی‌های شناختی که اهمیت زیادی دارد؛ شناخت ساختار بستر بارگذاری محتواهای الکترونیکی اعم از شبکه‌های اجتماعی، سامانه‌های مدیریت یادگیری و انواع بسترهای برخط و برون خط است. متخصص کد ۲ در این رابطه می‌گوید: « در آینده نه چندان دور با توجه به تخصصی شدن پارامترهای بسترهای انتقال محتوا مانند بستر وب، تلویزیون، مدارس و ...، با متخصصین تولید محتوای الکترونیکی روبرو خواهیم بود که تخصص تولید محتوای آن‌ها با توجه به بسترهای انتقال تعیین خواهد شد». هم چنین متخصص کد ۱، ۵، ۱۰، ۱۴ و ۲۰ نیز به کسب این شایستگی توسط متخصص تولید محتوای الکترونیکی تأکید کردند. متخصص کد ۱۷ نیز می‌گوید: « متخصص تولید محتوای الکترونیکی باید با بسترهای مختلف بارگذاری محتوای الکترونیکی آشنایی داشته باشد و انواع بسترهای برون خط و برخط را بشناسد و توانایی تولید محتوا برای هر کدام از این بسترها را داشته باشد».

متخصص تولید محتوای الکترونیکی باید سازمان‌ها و شرکت‌های کارفرما را بشناسد و از نیازهای آن‌ها به محتوای الکترونیکی آشنا باشد و متناسب با نیاز آن‌ها محتوای الکترونیکی تولید کند. متخصص کد ۵،

در ادامه شایستگی‌هایی که از نظر متخصصان حوزه تولید محتوای الکترونیکی بیشتر مورد توجه قرار گرفته‌اند و هر کدام از دسته‌بندی‌ها شرح داده شده‌اند:

شایستگی‌های شناختی

درون‌مایه شایستگی‌های شناختی خود دارای دو طبقه دانش تخصصی رشته تولید محتوای الکترونیکی و دانش عمومی است. شایستگی‌های شناختی در این پژوهش در برگرفته شایستگی‌هایی است که از فرآیند توسعه دانش و معلومات نظری و از راه تحصیل در سطوح دانشگاهی به دست می‌آید. در حقیقت شایستگی شناختی به دانش، آگاهی و توانمندی ذهنی و فکری زیربنایی مورد نیاز متخصص تولید محتوای الکترونیکی اشاره دارد.

بیش‌تر متخصصان آشنایی با مبانی، اصول و استانداردهای حوزه تولید محتوای الکترونیکی را شرط شروع کار در این حوزه می‌دانستند. متخصص کد ۵ در این رابطه می‌گوید: « یک متخصص تولید محتوای الکترونیکی قبل از هر چیز باید با اصول، قواعد و استانداردهای حوزه تولید محتوای الکترونیکی آشنا باشد و در واقع لازمه تولید یک محتوای با کیفیت و استاندارد شناخت کامل اصول و استانداردها است».

متخصص کد ۱، ۳، ۵، ۶، ۱۵، ۱۷ و ۲۰ شایستگی آشنایی با مبانی رایانه و فناوری اطلاعات تأکید کردند. متخصص شماره ۳ آشنایی با مبانی رایانه و فناوری اطلاعات را به عنوان پایه و اساس کار در این حوزه معرفی می‌کند و در این رابطه می‌گوید: « پایه و اساس کار در رشته تولید محتوای الکترونیکی آشنایی و تسلط فرد با مبانی علم رایانه و فناوری اطلاعات و ارتباطات است. در واقع فرد برای شروع فعالیت در این حوزه باید مبانی علم رایانه را بداند».

تقریباً تمامی مصاحبه‌شوندگان بر شناخت انواع نرم‌افزارهای تولید محتوای الکترونیکی تأکید کردند. متخصص کد ۷ شناخت نرم‌افزارهای مختلف تولید محتوای الکترونیکی را نیز برای تولید محتوای با کیفیت مهم می‌داند و می‌گوید: « برای تولید یک محتوا جامع متخصص این حوزه باید انواع مختلف نرم‌افزارهای تولید محتوای الکترونیکی را

واقعیت افزوده و واقعیت مجازی را طراحی و تولید کند». متخصص کد ۱۷ می‌گوید: «متخصص تولید محتوای الکترونیکی باید انواع فرمت‌های خروجی محتوای الکترونیکی را بشناسد و بتواند انواع مختلف آن را تولید کند».

یکی دیگر از مهارت‌های مهم برای متخصص تولید محتوا مهارت بازاریابی است. متخصص کد ۱۷ در این رابطه می‌گوید: «تولید محتوای الکترونیکی رشته‌ای هست که در آن محصولی تولید می‌شود و برای اینکه فرد بتواند محصول خود را بفروشد و مشتری مناسب را برای آن پیدا کند باید اصول بازاریابی را بداند و در آن مهارت کسب کند». مهارت مهم دیگر برای متخصص تولید محتوای الکترونیکی مهارت رهبری و کار تیمی و گروهی است. متخصص کد ۱۸ می‌گوید: «کار تولید محتوای الکترونیکی یک کار تیمی و گروهی هست و افراد زیادی در این تیم کار می‌کنند. گروهی که می‌خواهند با هم محتوا تولید کنند نیازمند برخورداری از مهارت‌های کار تیمی و گروهی هستند و این تیم نیازمند یک مدیر هست که کارها را مدیریت کند».

مهارت دیگر، مدیریت پروژه هست. متخصص کد ۱۵ می‌گوید: «وقتی یک پروژه تعریف می‌شود تا زمانی کار پایان یابد و محصول و محتوا تحویل داده شود نیازمند یک برنامه‌ای است که طبق آن سند و برنامه پیش رود. متخصص تولید محتوای الکترونیکی باید نرم افزارهای مدیریت پروژه را بشناسد و بتواند با آن کار کند و برنامه را پیش ببرد». یکی از مهارت‌های موردنیاز متخصص تولید محتوای الکترونیکی مهارت تحلیل مفاهیم و محتوا است. متخصص کد ۴ می‌گوید: «متخصص تولید محتوای الکترونیکی باید بتواند ارتباط بین مفاهیم را کشف کند و بتواند مفاهیم را تحلیل کند». متخصص کد ۱، ۲، ۳، ۱۳ و ۱۷ کسب مهارت‌های ارتباطی، مهارت تصمیم‌گیری، مهارت جست‌وجوگری، مهارت بازاریابی، توانایی کار تیمی و گروهی، مدیریت زمان و مدیریت پروژه را مورد تأکید قرار داد.

شایستگی‌های نگرشی

درون‌مایه شایستگی‌های نگرشی دارای ۳ طبقه اصول مربوط به رشته تولید محتوای الکترونیکی، اصول اخلاقی و اصول فرهنگی و اجتماعی است. یکی از مهم‌ترین شایستگی‌های نگرشی مدنظر اکثر متخصصان در بحث تولید محتوای الکترونیکی پایبندی به اصول حق تألیف و تکثیر و انتشار بود. متخصص کد ۹ در این رابطه می‌گوید: «هرکسی باید خودش را ملزم بداند که یکسری اصول را رعایت کند و کار کسی را به اسم خودش منتشر نکند. متخصص تولید محتوای الکترونیکی هم باید برای تولید محتوا این اصل را رعایت کند».

همچنین با توجه به اینکه ما در جامعه‌ای اسلامی و مذهبی زندگی می‌کنیم؛ پایبندی به اصول اسلامی و مذهبی نیز بسیار اهمیت دارد. متخصصان کد ۲، ۳، ۴، ۱۱ و ۱۴ بر این شایستگی تأکید کردند. متخصص کد ۱۱ می‌گوید: «با توجه به اینکه ما در یک جامعه اسلامی زندگی می‌کنیم محتوایی که تولید می‌شود باید با مبانی دین اسلام و ارزش‌های

۸، ۷، ۹ و ۱۱ به این شایستگی تأکید کردند و متخصص کد ۹ می‌گوید: «محتوای الکترونیکی محصولی است که مخاطبان خاص خود را دارد و متخصص تولید محتوای الکترونیکی برای تولید یک محتوا باید با نیازهای آن‌ها آشنا باشد».

آشنایی با مباحث روانشناسی نیز یکی از شایستگی‌های شناختی مهم مدنظر متخصصان بود. متخصص شماره ۱۱ می‌گوید: «با توجه به اینکه هدف اصلی محتوای الکترونیکی افزایش سطح دانش و آگاهی جامعه مخاطب در خصوص مسائل و مباحث مختلف است. برای تولید یک محتوای تخصصی و متناسب با نیاز مخاطب، تولیدکننده محتوای الکترونیکی باید ویژگی‌های روانشناختی یادگیرندگان را بشناسد و لازمه آن آشنایی با مباحث علم روانشناسی است». هم‌چنین متخصص کد ۱۷ آشنایی با روانشناسی رنگ‌ها را برای تولید محتوای الکترونیکی مهم می‌داند و بر آن تأکید می‌کند.

تعداد زیادی از متخصصان، متخصص کد ۱، ۵، ۱۰، ۸، ۱۱، ۱۵، ۱۷، ۱۹ و ۲۰ بر شناخت اصول، مدل‌ها و نظریه‌های طراحی آموزشی توسط کارشناس ارشد تولید محتوای الکترونیکی تأکید کردند. متخصص کد ۱۷ می‌گوید: «متخصص تولید محتوای الکترونیکی باید اصول، مدل‌ها و نظریه‌های طراحی آموزشی را بداند. در بخش طراحی آموزشی نیز اولین گام تحلیل یادگیرنده و سبک‌های یادگیری هست». متخصص کد ۱ بر شناخت نظریه‌های یادگیری تأکید کرد و در این رابطه گفت: «متخصص تولید محتوای الکترونیکی باید بر یکسری مبانی تئوریک مسلط باشد که مهم‌ترین آن نظریه‌های یادگیری است».

متخصص کد ۱، ۱۱ و ۱۶ بر شناخت نظام آموزشی و برنامه درسی به‌عنوان یکی از شایستگی‌های مهم متخصص تولید محتوا تأکید کردند. متخصص کد ۱۱ در این رابطه می‌گوید: «با توجه به اینکه قسمت مهم و بزرگی از محتواهای الکترونیکی را محتواهای آموزشی و محتواهای درسی تشکیل می‌دهند؛ بنابراین متخصص تولید محتوا باید نظام آموزشی و ساختار برنامه‌های درسی را بشناسد». تعداد زیادی از متخصصان نیز بر کسب سواد دیجیتال و سواد رسانه‌ای تأکید کردند. متخصص کد ۱۷ در این رابطه می‌گوید: «متخصص تولید محتوای الکترونیکی باید دارای سواد دیجیتالی باشد؛ در واقع او باید دارای مهارت جست‌وجوگری و دیجیتالی باشد و بتواند محتوا و اطلاعات مورد نیاز برای تهیه محتوا را پیدا کند».

شایستگی‌های مهارتی

درون‌مایه شایستگی‌های مهارتی دارای ۴ طبقه مهارت‌های آموزشی، مهارت‌های طراحی، مهارت‌های تولید و مهارت‌های نرم است. همه متخصصان مهارت طراحی، تدوین و تولید انواع مختلف محتواهای الکترونیکی را مهم‌ترین مهارت متخصص تولید محتوای الکترونیکی دانستند. متخصص کد ۱ می‌گوید: «متخصص تولید محتوای الکترونیکی باید بتواند انواع مختلف محتوای الکترونیکی اعم از محتوای متنی، صوتی، تصویری، فیلم، چند رسانه‌ای، انیمیشن، بازی‌ها، شبیه‌سازی‌ها،

منابع یادگیری دیجیتال، ترکیب منابع یادگیری دیجیتال، ارتباط، تسهیل یادگیری، راهبردهای آموزشی، ارزیابی یادگیری و خصوصیات شخصی را داشته باشد که یافته‌های پژوهش حاضر را تایید می‌کند. یکی از شایستگی‌های شناختی شناسایی شده داشتن تفکر انتقادی است که یافته‌های پژوهش‌های [۲۳]، [۶۳]، [۱۶] و [۶] تأییدکننده آن است. دومین درون‌مایه استخراج شده در پژوهش حاضر شایستگی‌های مهارتی است. شایستگی‌ها در این درون‌مایه در چهار طبقه مهارت‌های آموزشی، مهارت‌های تولید، مهارت‌های طراحی و مهارت‌های نرم جای گرفتند. یافته‌های این بعد از شایستگی‌ها در پژوهش حاضر با شایستگی‌های مهارت‌های آموزشی، مهارت‌های محتوا، مهارت‌های طراحی، مهارت‌های فن‌آوری، مهارت‌های مدیریتی و سازمانی و مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی در پژوهش [۱۸] هماهنگ است.

همچنین یافته‌های بعد مهارتی در پژوهش [۱۷] و یافته‌های توانایی‌های عمومی و مهارت‌های تربیتی در پژوهش [۶۳] نیز مؤید یافته‌های پژوهش حاضر در بعد شایستگی‌های مهارتی است. یافته‌های پژوهش در بعد شایستگی‌های مهارتی با یافته‌های پژوهش [۱۵]، [۴۴]، [۱۳]، [۴۰] و [۱۴] نیز هماهنگ است.

پژوهش‌های [۵۷]، [۴۷]، [۵۸] و [۵۹] بازاریابی، استراتژی تصمیم‌گیری، مدیریت پروژه، وظایف مدیریت، مهارت‌های مذاکره، مهارت ارتباطاتی، مهارت‌های مدیریت انتقادی، و سواد رسانه‌ای، برقراری ارتباط مؤثر، کار تیمی را جزو شایستگی‌های مهم در پژوهش‌های خود شناسایی کردند که تأییدکننده شایستگی‌های بعد مهارتی پژوهش حاضر است.

اکثر متخصصان بر شایستگی‌های استفاده از اصول چند رسانه‌ای، داشتن سواد دیجیتالی، اصول ارتباطی و خلاقیت تأکید داشتند که یافته‌های پژوهش [۲۱]، این شایستگی‌ها را تأیید می‌کند.

همچنین متخصصان داشتن سواد دیجیتالی، سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای را مورد تأکید زیاد قرار دادند که یافته‌های پژوهش [۱۹] نیز مؤید این یافته‌هاست. متخصصان داشتن مهارت‌های سطح بالای تفکر (تفکر قیاسی، استقرایی، سیستمی و انتقادی) را نیز مهم دانستند که با یافته‌های پژوهش [۴۸] هماهنگ است. متخصصان همچنین داشتن مهارت‌های حل مسأله، ارتباطات، رهبری، کار تیمی، خود مدیریتی، خلاقیت و نوآوری را نیز برای متخصص تولید محتوای الکترونیکی ذکر کردند که یافته‌های پژوهش [۲۲] نیز این یافته‌ها را تأیید می‌کند.

سومین درون‌مایه‌ی شناسایی شده در پژوهش حاضر حوزه نگرشی بود که سه طبقه اصول نگرشی مربوط به رشته تولید محتوای الکترونیکی، اصول اخلاقی و اصول فرهنگی - اجتماعی را دربرمی‌گیرد. یافته‌های این بعد از پژوهش با یافته‌های بعد نگرشی در پژوهش [۱۷] و شایستگی‌های حول محور آن هماهنگ است. در پژوهش [۳] بعد نگرشی به عنوان یکی از ابعاد شایستگی مشخص شده که یافته‌های این پژوهش، یافته‌های پژوهش حاضر را تأیید می‌کند.

مذهبی ما تناسب داشته باشد». علاقمندی به حوزه تولید محتوای الکترونیکی نیز یکی از شایستگی‌های نگرشی است که از نظر متخصصان مهم قلمداد شد. متخصص کد ۱۵ می‌گوید: «متخصص تولید محتوای الکترونیکی باید به کار خود علاقه داشته و با دقت و وسواس کافی آن را انجام دهد تا بتواند به بهترین روش ممکن عمل انتقال مفاهیم درست و صحیح را به مخاطب انجام دهد».

پایبندی به بنیان‌های فلسفی رشته تولید محتوای الکترونیکی نیز از اصول مهم به‌شمار می‌رود. متخصص کد ۱۷ می‌گوید: «هر رشته‌ای یکسری اصول و قواعدی دارد که کسی که در آن رشته کار می‌کند باید این اصول و بنیان‌های فلسفی را بشناسد و خودش را ملزم و پایبند به رعایت آن‌ها بداند». متخصص تولید محتوای الکترونیکی باید علاقه و انگیزه رشد و پیشرفت داشته باشد. متخصص کد ۵ می‌گوید: «باور/این موضوع که کار جدید ما از کار قبلی باید بهتر باشد؛ یعنی اینکه ما باور به رشد کردن داریم».

متخصص تولید محتوای الکترونیکی همچنین باید برای رشد افراد و جامعه ارزش قائل شود. متخصص کد ۱ می‌گوید: «متخصص تولید محتوای الکترونیکی باید برای یادگیری و رشد کردن ارزش قائل باشد و برای او مهم باشد که محتوایی که تولید می‌کند باعث رشد مخاطب شود». احترام و توجه به تفاوت‌های فرهنگی و قومی یکی دیگر از شایستگی‌های مورد تأکید متخصصان بود. متخصص کد ۱۳ می‌گوید: «با توجه به اینکه در کشور ما اقوام مختلفی با تفاوت‌های فرهنگی و قومی زندگی می‌کنند متخصص تولید محتوا باید این تفاوت‌ها را مدنظر قرار دهد».

متخصص کد ۱، پایبندی به حق تألیف، تکثیر و انتشار، توجه به ارزش‌های ملی، مذهبی و فرهنگی جامعه، پایبندی به ادب و اخلاق، ارزش‌گذاری برای خلاقیت و یادگیری افراد، داشتن روحیه مسئولیت‌پذیری و نقدپذیری را جزو اصول نگرشی مهم برای متخصص تولید محتوای الکترونیکی می‌داند. متخصص کد ۱۷، رعایت اصل امنیت و شخصی‌سازی اطلاعات کاربران را اصل نگرشی مهم برای متخصص تولید محتوا می‌داند.

یافته‌ها در این پژوهش مانند اکثر پژوهش‌ها شایستگی‌ها را در سه بعد دانش، مهارت و نگرش دسته‌بندی کرده‌اند. دیبایی‌صابر و همکاران [۶۰]، هدایتی [۱۷]، مومنی‌مهمویی و شریعتمداری [۶۳]، مولنگا و کامبوه [۶۴]، بلسکوا و همکاران [۶]، کوئنن و همکاران [۸] و مارتینز و همکاران [۵۸]، از این جمله هستند.

شایستگی‌های شناختی با دو طبقه دانش تخصصی رشته تولید محتوای الکترونیکی و دانش عمومی شناسایی شد که شایستگی‌های شناختی در پژوهش [۱۷]، شایستگی‌های عمومی در پژوهش [۱۳]، شایستگی‌های علمی در پژوهش [۳۹] و شایستگی‌های شناختی پژوهش [۶۳] تأیید کننده شایستگی‌های شناختی این پژوهش است.

آلی [۲۱] در پژوهشی شایستگی‌های مورد نیاز معلمان دیجیتال برای آموزش آینده را شامل شایستگی‌های عمومی، فناوری دیجیتال، توسعه

مشارکت نویسندگان

این مقاله از پایان نامه کارشناسی ارشد با عنوان «طراحی برنامه درسی کارشناسی ارشد تولید محتوای الکترونیکی مبتنی بر الگوی شایستگی» استخراج شده است. نویسنده اول مسئول تدوین و نگارش مقاله است. نویسنده دوم مسئول راهنمایی در چگونگی نگارش و تدوین مقاله هستند و بررسی و بازنگری مقاله را انجام دادند و نویسنده سوم مسئولیت ارائه مشاوره در گردآوری مقاله را به عهده داشتند.

تشکر و قدردانی

این مقاله مستخرج از پایان نامه کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی دانشگاه بیرجند است که تحت راهنمایی دکتر محمدعلی رستمی نژاد و با مشاوره دکتر محمد اکبری انجام شده است. در این فرصت بر خود لازم می دانم از راهنمایی های ارزنده اساتید دانشگاه بیرجند کمال تشکر را داشته باشم.

تعارض منافع

«هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.»

منابع و مآخذ

- [1] Hodges D, Burchell N. Business graduate competencies: Employers' views on importance and performance. *International Journal of Work-Integrated Learning*. 2003; 4(2): 16.
- [2] Jahed HA, Khosravi E. [Educational and research competencies required by students to succeed in college life]. *Journal of Education Strategies in Medical Sciences*. 2017; 11(1): 50-58. Persian.
- [3] Momeni Mahmoudi H, Kazempour I, Tafreshi M. [Competency-based curriculum; An appropriate strategy toward the development of basic competence]. *Iranian Quarterly of Education Strategies*. 2011; 4(3): 143-149. Persian.
- [4] Wilson J. Bridging the theory practice gap. *Australian Nursing Journal*. 2008; 16(4): 45-56.
- [5] Porcel JM, Casademont J, Conthe P, Pinilla B, Pujol R, García-Alegria J. Core competencies in internal medicine. *European journal of internal medicine*. 2012; 23(4): 338-341.
- [6] Blaskova M, Blasko R, Matuska E, Rosak-Szyrocka J. Development of key competences of university teachers and managers. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2015; 182: 187-196.
- [7] Manolescu M. School competence between behaviourism and cognitivism or the cognitive approach to schooling. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2013; 76: 912-916.
- [8] Koenen AK, Dochy F, Berghmans I. A phenomenographic analysis of the implementation of competence-based education

پژوهش [۱۳] انتقادپذیری، تمایل به تغییر و یادگیری مادام العمر را به عنوان اصول نگرشی معرفی می کند که مؤید اصول نگرشی شناسایی شده در این پژوهش است. مسئولیت پذیری نیز یکی دیگر از شایستگی های مهم مدنظر متخصصان بود که در پژوهش [۲۱]، [۱۷] و [۴۴] نیز به آن اشاره شده است.

نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف شناسایی شایستگی های حرفه ای متخصصان تولید محتوای الکترونیکی انجام شد. یافته ها شایستگی های مورد نیاز کارشناس ارشد تولید محتوای الکترونیکی را در سه درون مایه اصلی و در ۹ طبقه جای دادند. یافته های پژوهش در درون مایه های شایستگی های شناختی (با دو طبقه دانش تخصصی رشته تولید محتوای الکترونیکی و دانش عمومی)، شایستگی های مهارتی (با چهار طبقه مهارت های آموزشی، مهارت های طراحی، مهارت های تولید و مهارت های نرم) و شایستگی های نگرشی (با سه طبقه اصول نگرشی مربوط به رشته تولید محتوای الکترونیکی، اصول اخلاقی و اصول فرهنگی و اجتماعی) به دست آمد.

با دیجیتالی شدن جامعه و ضرورت تغییر مؤسسات آموزش عالی و تبدیل مؤسسات آموزش عالی به هسته شکل گیری شایستگی های خاص مورد نیاز برای زندگی حرفه ای و اجتماعی، یادگیری مبتنی بر شایستگی امروزه به یک ضرورت تبدیل شده است. آموزش مبتنی بر شایستگی امروزه به دو دلیل به شدت مورد نیاز است. اولاً، روند آموزش را به سمت تسلط می برد و به کارگیری دانش و مهارت های به دست آمده را در دنیای واقعی خارج از مؤسسات آموزشی سوق می دهد. با آموزش مبتنی بر شایستگی، پلی بین دانشگاهیان و کارفرمایان ایجاد می شود که منجر به درک بهتری از نوع دانش و مهارت های مورد نیاز فراگیران برای موفقیت در محیط های کاری در زندگی واقعی آن ها می شود. علاوه بر این، آموزش مبتنی بر شایستگی وسیله ای برای کمک به کیفیت و مقرون به صرفه بودن آموزش عالی ارائه می دهد. در سال های اخیر رشد و توسعه مفهوم شایستگی و برنامه درسی مبتنی بر شایستگی در آموزش عالی و اهمیت آن در پیوند با بازار کار توجیه خوبی برای انجام این پژوهش بود.

با توجه به دیجیتالی شدن جامعه و تغییرات قابل توجهی که در شیوه های کسب، پردازش و درک دانش ایجاد شده است که منجر به تغییر شکل آموزش از حضوری به مجازی شده و نیاز به محتوای الکترونیکی در عصر حاضر، طراحی دوره کارشناسی ارشد تولید محتوای الکترونیکی ضرورت پیدا کرده است؛ لذا به مسئولان مربوطه پیشنهاد می شود دوره کارشناسی ارشد تولید محتوای الکترونیکی را با توجه به یافته های پژوهش حاضر تدوین نموده و در طراحی و تدوین آن به شایستگی های شناسایی شده در این پژوهش توجه کنند. همچنین به پژوهشگران توصیه می شود در پژوهشی به بررسی و شناسایی فرصت ها و چالش های پیش روی طراحی برنامه درسی تولید محتوای الکترونیکی مبتنی بر شایستگی بپردازند.

- [22] De Melo Bezerra J, Martins CA, Teles LK, de Oliveira NMF, da Silva MM, dos Santos LR, Piani RC. Developing Transversal Competences in Engineers. *International Association for Development of the Information Society*. 2018.
- [23] Hernandez-Pina F, Monroy FA preliminary study of teachers' perception of core competencies for undergraduate students. *Psicologia Educativa*. 2015; 21(1): 11-16.
- [24] Singh P, Thambusamy RX, Ramly MA. Fit or unfit? Perspectives of employers and university instructors of graduates' generic skills. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2014; 123: 315-324.
- [25] Azevedo A, Apfelthaler G, Hurst D. Competency development in business graduates: An industry-driven approach for examining the alignment of undergraduate business education with industry requirements. *The International Journal of Management Education*. 2012; 10(1): 12-28.
- [26] Muller R, Turner R. Leadership competency profiles of successful project managers. *International Journal of project management*. 2010; 28(5): 437-448.
- [27] Hobgood CD, Riviello RJ, Jouriles N, Hamilton G. Assessment of communication and interpersonal skills competencies. *Academic Emergency Medicine*. 2002; 9(11): 1257-1269.
- [28] Yousefi Afrashteh M, Ghazi Tabatabaei M, Gharavi MJ, Bazargan A, Shokouhi Yekta M. [The Anticipated Learning Outcome of Clinical Laboratory Sciences Graduates From The Point Of View Of Employers: A Qualitative Study]. *Journal of Qualitative Research in Health Sciences*. 2014; 2: 202-215. Persian.
- [29] Murphy CM. Writing an effective review article. *Journal of Medical Toxicology*. 2012; 8(2): 89-90.
- [30] Fardanesh H. [A Classification of constructivist Instructional Design Models based on learning and teaching approaches]. *Journal of Studies in Education and Psychology*. 2008; 9(2): 5-21. Persian.
- [31] Braun V, Clarke V. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*. 2006; 3(2): 77-101.
- [32] Abbaszadeh M. [Validity and Reliability in Qualitative Researches]. *Applied Sociology*. 2012; 23(45): 19-34. Persian.
- [33] Hooman HA. *A practical guide to qualitative research*. Tehran: Samat; 2014. Persian.
- [34] Creswell JW, Poth CN. *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage publications; 2016.
- [35] Durandish AR, Naderi E, Seifunraghi M. [Designing A Competency-Based Curriculum Framework For The Industrial Mechanics' Discipline At The Second Cycle Secondary School Level]. *Quarterly Journal of Educational Innovations*. 2019; 18(71). Persian.
- in higher education. *Teaching and Teacher Education*. 2015; 50(1): 1-12.
- [9] Motahhari Nejad H, Ghourchian NG, Jafari P, Yaghoubi M. [The Objectives of Engineering Education]. *Technology of Education Journal (TEJ)*. 2012; 6(3): 161-170. Persian.
- [10] Oreizy HR, Khoshouei MS, Nouri A. [Assessment center and job analysis application in determination of managerial competencies]. *Contemporary Psychology*. 2012; 7(1): 85-95. Persian.
- [11] Rostaminejad MA, Zarei Zavaraki I, Mazini N. *Design web-based tutorials*. Mashhad: Mashhad University Jihad Publications; 2019. Persian.
- [12] Nili Ahmadabadi MR, Saatchi K. [Review of theoretical foundations of competencies related to educational technology specialists]. *Studies of Psychology and Educational Sciences*. 2019; 5(2): 167-180. Persian.
- [13] Dehdar M, Arbab I, Roshan Rai M, Lashkari A. [Explore the competencies of teachers]. *Social Sciences: Shabak*. 2018; 37: 35-42. Persian.
- [14] Abili k, Mostafavi ZS, Naranji Thani F. [Identifying the competencies of teaching assistants in the e-learning teaching process: Qualitative research]. *Quarterly Journal of Training & Development of Human Resources*. 2018; 5(16): 1-20. Persian.
- [15] Ghorbankhani M, Salehi k. [Representation the characteristics of the successful Professors in the virtual education in Iran's higher education system from the viewpoint of students and professors, a phenomenological study]. *Scientific-research journal of education technology*. 2017; 11(3): 235-255. Persian.
- [16] Ismaili Mahani H, Motahari Nejad H, Lisani M. [General competencies required for students' success in academic and professional life]. *Journal of Educational Measurement & Evaluation Studies*. 2016; 6(15): 167-197. Persian.
- [17] Hedayati A, Maleki H, Sadeghi A, Saadipour I. [Expected Competencies of Master degree of curriculum graduates: a qualitative study]. *Journal of Modern Thoughts in Education*. 2015; 10(3): 51-71. Persian.
- [18] Al-Ibrahim F A. Online teaching skills and competencies. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*. 2020; 19(1): 9-20.
- [19] Palacios Hidalgo FJ, Gómez Parra M, Huertas Abril CA. Digital and media competences: Key competences for EFL teachers. *Teaching English with Technology*. 2020; 20(1): 43-59.
- [20] Umrzokova G, Pardaeva S. Developing Teachers Professional Competence and Critical Thinking Is A Key Factor of Increasing the Quality of Education. *Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal*. 2020; 2: 66-75.
- [21] Ally M. Competency profile of the digital and online teacher in future education. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*. 2019; 20(2).

- [50] Ryan S. *Development of a competency-based curriculum in the active management of the third stage of labor for skilled birth attendants* [dissertation]. The Ohio State University; 2011.
- [51] Power L, Cohen J. *Competency-Based Education and Training Delivery: Status, Analysis, and Recommendations*. Academy for Educational Development. 2005.
- [52] Karami M, Momeni Mahmoudi H. [Global Marketplace and its Impact on Curriculum Design]. *Journal of Curriculum Studies*. 2011; 6(21): 66-100. Persian.
- [53] Rahdari M, Nasr AR, Nili MR, Turk Ladani MR. [Evaluating professional skills and employment status of baccalaureate's alumni in Information Technology Engineering]. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*. 2015; 21(2): 1-24. Persian.
- [54] Abdul Wahabi M, Romiani Y, Zarif S. [Examining Students' Basic Skill Significant Difference in the Era of Globalization: Shahid Chamran University Case]. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*. 2014; 19(4): 51-74. Persian.
- [55] Jans S. E-learning competencies for teachers in secondary and higher education. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET)*. 2009; 4(2): 58-60.
- [56] Yuzbashi AR, Pajoohi S. [Identification of Professors' Professional Competencies in e-learning environments (Delphi Techniques)]. *Quarterly Journal of Information and Communication Technology in Educational Sciences*. 2018; 9(2): 5-26. Persian.
- [57] Khaled AM, Farouk Ali M. Professional Competencies of Electronic Publishing: A Reflection from the Arab World. *International Journal of Library and Information Sciences*. 2020; 12(7): 387.
- [58] Martinez PAL, Moreno JJM, Brage LB. Analysis of professional competencies in the Spanish public administration management. *Revista de Psicología del Trabajo y de las Organizaciones*. 2014; 30(2): 61-66.
- [59] Chiru C, Ciuchete SG, Lefter GG, Paduretu E. A cross country study on university graduates key competencies. An employer's perspective. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2012; 46: 4258-4262.
- [60] Dibaei Saber M, Abbasi C, Fathi Vajargah K, Safaei Movahed S. [Defining the Professional Competency Components of Teachers and the Analysis of its Position in High Level Documents of Iran's Education]. *Social Sciences: Research Journal of Qom Province*. 2017; 12: 83-106. Persian.
- [61] HS Hassanein O. Investigating Competency-Based Learning Implementation at the Northern Border University (NBU): A Descriptive Analytical Study. *Arab World English Journal (AWEJ)*. 2021; 12(2): 3-21.
- [62] Beytekin OF. Leading in Higher Education with Emotional Competence. *Higher Education Studies*. 2021; 11(3): 116-124.
- [36] Sudsomboon W, Anmanatarkul A. Competency-based Curriculum Development on Automotive Technology Subjects for Mechanical Technology Education Program. 5th International Conference on Developing Real-Life Learning Experiences: Education Reform Through Educational Standards. 2007 August 2-3: Bangkok, Thailand.
- [37] Andronache D, Bocos M, Neculau BC. A systemic-interactionist Model to Design a Competency-based Curriculum. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2015; 180: 715-721.
- [38] Ghasemi M, Musaipur N, Haji Hosseinejad GR, Hosseinikhah A. [Designing of Curriculum Model for Training Teacher Educator based on Competencie's Reflective Practice]. *Curriculum studies*. 2018; 13(50): 45-72. Persian.
- [39] Ashrafi S, Najafi Hezar Jarini H. [Analysis of competencies of educational entrepreneurs]. *Quarterly Journal of New Approach in Educational Management*. 2018; 11(41): 95-116. Persian.
- [40] Daneshvar M, Mehr Mohammadi M. [The Required Qualities of E-learning Instructors]. *Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences*. 2013; 4(3). Persian.
- [41] Moradi R, Moradi Doliskani R, Maleki H, Abdoli A. [Designing and presenting a competency model for curriculum planners]. *Quarterly Journal of Qualitative Research in the Curriculum*. 2015; 1(1): 61-80. Persian.
- [42] Abdollahi B, Dadjooye Tavakkoli A, Youseliani GA. [Identification and validation of effective teachers' professional competence]. *Scientific Quarterly of Educational Innovations*. 2014; 49: 25-48. Persian.
- [43] Iyer H. *Core competencies for visual resources management*. University at Albany, SUNY. 2007.
- [44] Ahmadi S, Yarmohammadian MH, Saadatmand Z. [Identify key competencies in IT engineering education from the perspective of faculty members and employers]. *Iranian Journal of Engineering Education*. 2013; 15(57): 19-36. Persian.
- [45] Varvel VE. Master online teacher competencies. *Online journal of distance learning administration*. 2007; 10(1):1-41.
- [46] Bigatel PM, Ragan LC, Kennan S, May J, Redmond BF. The identification of competencies for online teaching success. *Journal of Asynchronous Learning Networks*. 2012; 16(1): 59-77.
- [47] Nyikes Z. Contemporary digital competency review. *Interdisciplinary Description of Complex Systems: INDECS*. 2018; 16(1): 124-131.
- [48] Levano-Francia L, Sanchez Diaz S, Guillén-Aparicio P, Tello-Cabello S, Herrera-Paico N, Collantes-Inga Z. Digital Competences and Education. *Journal of Educational Psychology-Propositos y Representaciones*. 2019; 7(2): 579-588.
- [49] Kouwenhoven W. Competence-based curriculum development in higher education: a globalised concept?. *Technology education and development*. 2009; 8(2): 1-22.

محمد اکبری دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه بیرجند که دارای دکتری تخصصی برنامه‌ریزی درسی از دانشگاه فردوسی مشهد می‌باشند. ایشان مقالات علمی متعددی را در مجلات و کنفرانس‌های علمی ارائه نموده‌اند و زمینه‌های مورد علاقه ایشان عبارتند از: یاددهی

و یادگیری، ارزشیابی، مطالعه باورها، آسیب شناسی دینی، برنامه‌ریزی درسی و آموزش الکترونیکی.

Akbari, M., Associate Professor, Department of Education, Birjand University, Birjand, Iran.

✉ akbaryborng2003@birjand.ac.ir

مهديه خسروی چهکنندک فارغ‌التحصیل رشته برنامه‌ریزی درسی در مقطع کارشناسی ارشد از دانشگاه بیرجند است. ایشان پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود را با عنوان طراحی برنامه درسی کارشناسی ارشد تولید محتوای الکترونیکی مبتنی بر الگوی شایستگی دفاع کردند و علایق پژوهشی ایشان؛ محتوای الکترونیکی و یادگیری الکترونیکی می‌باشد.

Khosravi, M., MA, Curriculum Planning, Birjand University, Birjand, Iran.

✉ Mahdiye.Kosravi1990@Birjand.Ac.Ir

[63] Momeni Mahmoudi H, Shariatmadari A. [A competency-based curriculum model for undergraduate course on primary education]. *Quarterly Journal of Management and Planning in Educational Systems*. 2008; 1(2): 128-149. Persian.

[64] Mulenga IM, Kabombwe YM. Understanding a competency-based curriculum and education: The Zambian perspective. *Journal of Lexicography and Terminology (Online ISSN 2664-0899. Print ISSN 2517-9306)*. 2019; 3(1): 106-134.

معرفی نویسندگان

AUTHOR(S) BIOSKETCHES

محمدعلی رستمی نژاد دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه بیرجند می‌باشند که به ترتیب در سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۹۲، مدرک کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی خود را در رشته تکنولوژی آموزشی از دانشگاه علامه طباطبایی (ره) دریافت نموده‌اند.

ایشان عضو هیأت‌مدیره اولین دوره انجمن علمی فناوری آموزشی ایران بوده و مقالات علمی متعددی را در مجلات و کنفرانس‌های علمی ارائه نموده‌اند. زمینه‌های مورد علاقه ایشان عبارتند از: طراحی محتوای الکترونیکی، فناوری در آموزش ویژه، یادگیری الکترونیکی، هوش مصنوعی، رایانش نرم و داده کاوی آموزشی است.

Rostaminezhad, M., Associate Professor, Department of Education, Birjand University, Birjand, Iran.

✉ marostami@birjand.ac.ir

Citation (Vancouver): Khosravi Chahkandak M, Rostaminezhad M, Akbari Borang M. [Identifying the professional competencies of specialists in electronic content production]. *Tech. Edu. J.* 2023; 17(1): 169-184

doi <https://doi.org/10.22061/tej.2022.9050.2775>

COPYRIGHTS

©2023 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.